

ВІТЛІНСЬКИЙ В. В., д-р екон. наук, проф.,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ

МАХАНЕЦЬ Л. Л., канд. екон. наук, доц.,
Чернівецький національний університет
ім. Ю. Федьковича,
м. Чернівці

БЮДЖЕТНІ РИЗИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вторгнення росії в Україну спричинило серйозну кризу в економічному розвитку країни. Руйнування інфраструктури, промислових об'єктів та житла, людські втрати, різке збільшення військових видатків – все це справило прямий негативний вплив на економічну безпеку країни. Ще одна з основних негативних тенденцій у підвищенні ризиків і загроз безпеці в нашій країні є збільшення бюджетних ризиків, зокрема, зростання бюджетного дефіциту. Забезпечення бюджетної безпеки є ключовою умовою для досягнення стабільності та економічної відбудови в Україні.

Бюджетна забезпеченість є основним компонентом фінансової безпеки. Фінансова безпека – це стан бюджету, державних фінансів, банківської та грошової систем і фінансових ринків, які є збалансованими та здатні забезпечити усунення негативних загроз як внутрішніх, так і зовнішніх та економічне зростання [1]. Показники рівня фінансової безпеки України є критичними [2]. Для того, щоб підвищити значення інтегрального показника фінансової безпеки держави, необхідно визначити та мінімізувати бюджетні ризики. Під час війни дуже складно складати бюджет, спираючись переважно на оцінки макроекономічних показників. Не існує надійної методології, яка могла б передбачити розвиток економіки після усунення збитків, завданих війною. Також неможливо передбачити подальші дії ворога, головною метою якого є знищення економічного та людського потенціалу України.

У процесі формуванні бюджету на 2023 рік уряд України був змушений використовувати звичні для мирного часу процедури та методи прогнозування. Однак, уряд виходив з того, що війна продовжиться. У підготовці держбюджету уряд розглянув 14 сценаріїв економічного зростання та військового наступу і встановив «умовний песимістичний сценарій» [3].

Основними ризиками для виконання державного бюджету 2023 року, окрім

наявності підтвердженої міжнародної підтримки, є відсутність чіткого графіку його надходження та заборона фінансування емісійних кредитів НБУ за новою угодою з МВФ. Це робить своєчасне та ритмічне фінансування виплат обтяжене ризиком, який уряд може мінімізувати іншими способами, наприклад, відтермінуванням відшкодування ПДВ або скороченням соціальних виплат. Основними напрямками мінімізації ризику для бюджету мають стати збільшення та розширення основних джерел доходів. Необхідно забезпечити жорстку економію видатків у більшості сфер.

Важливою тенденцією також є те, що Україна очікує й розраховує на збільшення міжнародної фінансової допомоги. Одним із варіантів міжнародної фінансової допомоги є прийняття іноземними донорами соціальних зобов'язань щодо реабілітації, екстреної мобілізації та реінтеграції жертв війни, громадських робіт та працевлаштування. Для цього необхідно побудувати моделі визначення раціонального обсягу залучених інвестицій.

Отже, моделювання системи управління обсягами залучених інвестицій, а також використання відповідних інформаційних систем та інноваційних технологій є необхідними умовами мінімізації бюджетних ризиків в умовах війни.

Список використаних джерел

1. Бондарук О. С. Бюджетні ризики та їх вплив на фінансову безпеку. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/viewFile/3122/2803.
2. Makhanets L. L. Estimating the impact of the country's financial stability on foreign direct investment inflows. *SWorldJournal*. 2023. № 1 (17-01), P. 86–92.
3. Вінокуров Я. 50% бюджету – на війну. За що житиме Україна у 2023 році? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/09/15/691490>.

ДАНИЛЬЧУК Г. Б., канд. екон. наук, доц.,

КІБАЛЬНИК Л. О., д-р екон. наук, проф.,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,

м. Черкаси

ЕНТРОПІЙНІ МОДЕЛІ ТА ДИНАМІКА ВВП ЯК ІНДИКАТОРИ РЕЦЕСІЇ

Світова економіка намагається подолати наслідки кризи, що виникла через пандемію COVID-19. Наразі активно досліджується негативний вплив пандемії на економіку країн, стабільність світової економічної системи. Важливе місце посідають